

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2022
(OR. fr)

9179/22

COMPET 344
IND 176

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	<i>Προετοιμασία του Συμβουλίου «Ανταγωνιστικότητα» (9 και 20 Ιουνίου 2022)</i> Ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ευρωπαϊκών στρατηγικών βιομηχανικών οικοσυστημάτων <i>Συζήτηση προσανατολισμού</i>

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες σημείωμα της Προεδρίας με τίτλο «Ενίσχυση της ανθεκτικότητας των στρατηγικών ευρωπαϊκών βιομηχανικών οικοσυστημάτων» ενόψει της συζήτησης προσανατολισμού στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της 9ης Ιουνίου 2022.

Ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ευρωπαϊκών στρατηγικών βιομηχανικών οικοσυστημάτων

Συζήτηση προσανατολισμού

Σημείωμα της Προεδρίας

Αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων εξαρτήσεών μας και μακροπρόθεσμη ενίσχυση της ανθεκτικότητάς μας

Οι διαδοχικές κρίσεις που αντιμετωπίζει η Ένωση απαιτούν εις βάθος εργασίες για να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας και τα στρατηγικά οικοσυστήματα, με παράλληλη πρόβλεψη της εξέλιξης των αναγκών μας για την υλοποίηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Η ρωσική επίθεση στην Ουκρανία υπογραμμίζει την ανάγκη για αποφασιστική δράση της ΕΕ στον τομέα αυτό, καθώς, πέρα από τις ενεργειακές προκλήσεις, αποκαλύπτει και τρωτά σημεία για ορισμένους από τους τρόπους εφοδιασμού μας. Ειδικότερα, τα τρωτά αυτά σημεία αφορούν πρώτες ύλες όπως το αλουμίνιο, το βανάδιο, ορισμένα συμπτυκνώματα σπανίων γαιών ή και το παλλάδιο, που αποτελούν κρίσιμες εισροές για διάφορα ευρωπαϊκά βιομηχανικά οικοσυστήματα, αλλά και ευγενή αέρια, όπως το νέον, που χρησιμοποιείται στην κατασκευή ημιαγωγών, το 70 % της παγκόσμιας παραγωγής του οποίου το παρέχει η Ουκρανία.

Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων έθεσαν τα ζητήματα αυτά στο επίκεντρο των εργασιών της Ένωσης με τη διακήρυξη των Βερσαλλιών της 11ης Μαρτίου 2022. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του της 25ης Μαρτίου 2022¹, ζήτησε «την οικοδόμηση μιας πιο ανοικτής και ισχυρής οικονομικής βάσης, ιδίως με τη μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων μας στους πλέον ευαίσθητους τομείς, όπως οι κρίσιμες πρώτες ύλες, οι ημιαγωγοί, η υγεία, η ψηφιακή διάσταση και τα τρόφιμα, και με την εφαρμογή μιας φιλόδοξης και ισχυρής εμπορικής πολιτικής, καθώς και με την προώθηση των επενδύσεων» και τη σταδιακή απεξάρτηση «από τις εισαγωγές ρωσικού αερίου, πετρελαίου και άνθρακα το συντομότερο δυνατόν, όπως ορίζεται στη διακήρυξη των Βερσαλλιών». Σε συνέχεια των ανταλλαγών που ήδη πραγματοποιήθηκαν υπό τις προηγούμενες Προεδρίες και κατά το τρέχον εξάμηνο, είναι σημαντικό το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας να παίζει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Από την έναρξη της κρίσης στον τομέα της υγείας, τον Μάρτιο του 2020, ξεκίνησαν σημαντικές εργασίες σχετικά με το ζήτημα των ευρωπαϊκών στρατηγικών εξαρτήσεων και των συνεπειών τους στα βιομηχανικά οικοσυστήματα, οι οποίες έχουν διογκωθεί από τις τρέχουσες οικονομικές και γεωπολιτικές κρίσεις και κρίσεις εφοδιασμού. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε διάφορες δράσεις στη βιομηχανική στρατηγική της του Μαρτίου 2020² και στην επικαιροποίησή της τον Μάιο του 2021³. Μέρος αυτής της προσπάθειας αποτελούν το σχέδιο ανάκαμψης NextGenEU που δρομολογήθηκε το καλοκαίρι του 2020, η επανεξέταση της εμπορικής πολιτικής που καθιερώθηκε τον Φεβρουάριο του 2021⁴, η επιτάχυνση του βιώσιμου μετασχηματισμού της βιομηχανίας με τη δέσμη μέτρων «Fit For 55»⁵ και η θέσπιση ψηφιακών στόχων που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030 μέσω της ανακοίνωσης για την ψηφιακή δεκαετία⁶.

¹ EUCO 1/22

² Έγγρ. 6782/20

³ Έγγρ. 8553/21

⁴ Έγγρ. 6308/21

⁵ Έγγρ. 10849/21

⁶ Έγγρ. 6974/21

Τέλος, η Ένωση έχει αναπτύξει τη δική της ανάλυση των τρωτών σημείων έπειτα από αιτήματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου⁷. Η Επιτροπή κατέθεσε έτσι μια ανάλυση των ευρωπαϊκών στρατηγικών εξαρτήσεων τον Μάιο του 2021 και την επικαιροποίησε τον Φεβρουάριο του 2022⁸.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει έτσι μια τεκμηριωμένη βάση προβληματισμού στην οποία να στηρίξει τη βιομηχανική και ρυθμιστική της δράση κατά τρόπο στοχευμένο και αναλογικό.

Οι εργασίες στο Συμβούλιο ή σε άτυπες συνόδους που διοργανώνονται στο πλαίσιο της παρούσας Προεδρίας έχουν αρχίσει να μεταφράζουν τις προτεραιότητες αυτές σε σαφείς, φιλόδοξους και ρεαλιστικούς ευρωπαϊκούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030 στα στρατηγικά βιομηχανικά οικοσυστήματα. Στην ψηφιακή δεκαετία έχει τεθεί ένας σαφής στόχος για τους ημιαγωγούς, έχουν δρομολογηθεί πρωτοβουλίες στον τομέα της υγείας, στον ψηφιακό τομέα και στον αγροδιατροφικό τομέα και έχει προταθεί από την Επιτροπή ένα φιλόδοξο σχέδιο για την ενέργεια στην ανακοίνωσή της με τίτλο RePowerUE. Η επίτευξη των ευρωπαϊκών αυτών στόχων προϋποθέτει να αξιολογηθούν οι ανάγκες για σχετικές δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις και να προσδιοριστούν οι αναγκαίες προσαρμογές στο κανονιστικό πλαίσιο, ώστε να δημιουργηθούν επαρκή κίνητρα για την πραγματοποίηση αυτών των επενδύσεων. Αυτό θα πρέπει να επιδιωχθεί με την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Το έργο αυτό απαιτεί επίσης μια ευρύτερη προσέγγιση, που να ενσωματώνει τις διάφορες διαστάσεις της εσωτερικής αγοράς και της εμβάθυνσής της, την κατοχύρωση των ευρωπαϊκών κοινωνικών, κλιματικών και περιβαλλοντικών αξιών στον εφοδιασμό μας, τις απαιτήσεις για ίσους όρους ανταγωνισμού και την ανάπτυξη στρατηγικών εταιρικών σχέσεων με άλλες περιοχές του κόσμου.

⁷ EUCO 13/20

⁸ Έγγρ. 6506/22

Εφαρμογή της διακήρυξης των Βερσαλλιών: η περίπτωση των κρίσιμων πρώτων υλών

Η κατάσταση στην ΕΕ είναι ιδιαίτερα εύθραυστη όσον αφορά τον εφοδιασμό μας σε πρώτες ύλες: το 2021 παρήγαμε λιγότερο από το 2 % των πρώτων υλών που απαιτούνται για προϊόντα όπως οι συσσωρευτές, οι ανεμογεννήτριες ή η ρομποτική, σύμφωνα με την πρώτη ανάλυση των ευρωπαϊκών στρατηγικών εξαρτήσεων. Οι πρώτες ύλες, όμως, τροφοδοτούν την πλειονότητα των ευρωπαϊκών βιομηχανικών οικοσυστημάτων. Έτσι, οι στρατηγικές αυτές εξαρτήσεις έχουν αντίκτυπο σε άλλους βασικούς τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία και η ηλεκτρονική.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη αναλάβει δράση σε αυτόν τον τομέα, ιδίως με τη δρομολόγηση σχεδίου δράσης για τις πρώτες ύλες τον Σεπτέμβριο του 2020 και τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής συμμαχίας για τις πρώτες ύλες (ERMA). Η συμμαχία αυτή προσδιόρισε 28 έργα ανάπτυξης ικανοτήτων εξόρυξης, διύλισης και ανακύκλωσης, με συνολική επένδυση 12 δισ. ευρώ. Στις αρχές του τρέχοντος έτους ανακοίνωσε τη σύσταση δημόσιου/ιδιωτικού ταμείου επενδύσεων ύψους 400 εκατ. ευρώ για τις πρώτες ύλες των μπαταριών ηλεκτρικών οχημάτων.

Σε συνέχεια των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν στο Συμβούλιο, θα μπορούσε να εξεταστεί συλλογικά ένας εγκάρσιος στόχος έως το 2030 για καθεμία από τις 30 πρώτες ύλες που έχουν χαρακτηριστεί κρίσιμης σημασίας από την Επιτροπή, ο οποίος θα μπορούσε να καλύπτει ένα ελάχιστο όριο, για παράδειγμα το 30 %, των αναγκών μας από εγχώρια πρωτογενή και δευτερογενή παραγωγή αφενός, και αφετέρου έναν στόχο απορρόφησης των εξαρτήσεών μας από τις εξωτερικές μεμονωμένες πηγές εφοδιασμού για την εξόρυξη και/ή τη διύλισή τους.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η Ένωση πρέπει να προχωρήσει περαιτέρω και να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της, επενδύοντας από κοινού (i) στην ανάπτυξη ικανοτήτων για την εξόρυξη και επεξεργασία ευρωπαϊκών πρώτων υλών, ιδίως χάρη στα έργα που εντοπίζει η ERMA, (ii) στη στήριξη των λύσεων της κυκλικής οικονομίας, της ανακύκλωσης, της υποκατάστασης και της καινοτομίας, (iii) στην εξασφάλιση του εφοδιασμού εκτός Ευρώπης μέσω της σύναψης στρατηγικών εταιρικών σχέσεων και επενδύσεων στο εξωτερικό και (iv) στον σεβασμό των περιβαλλοντικών αξιών τόσο για την τοπική εξόρυξη όσο και για τις εισαγωγές.

Στην ανακοίνωσή της REPowerUE, που δημοσιεύτηκε στις 18 Μαΐου 2022, η Επιτροπή ανακοίνωσε επίσης εργασίες σχετικά με νομοθετική πρόταση για τις πρώτες ύλες, που να αποβλέπει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής αλυσίδας αξίας μέσω του εντοπισμού φυσικών πόρων, αναπτυξιακών έργων και εξόρυξης πρώτων υλών, διασφαλίζοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας.

Σημεία προς συζήτηση

Βάσει των στοιχείων αυτών, οι υπουργοί θα κληθούν να τοποθετηθούν σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα:

- *Ποιες είναι οι δράσεις προτεραιότητας που πρέπει να υλοποιηθούν προκειμένου να συνεχιστεί το έργο της Διακήρυξης των Βερσαλλιών και να τεθούν συγκεκριμένοι ευρωπαϊκοί στόχοι για την παραγωγή και τη μείωση των εξαρτήσεών μας στους έξι στρατηγικούς τομείς;*
- *Με δεδομένη την ανακοίνωση μιας επικείμενης ρυθμιστικής πρωτοβουλίας για τις πρώτες ύλες και την αύξηση των αναγκών μας για την υλοποίηση της διπλής μετάβασης, ποιες κατευθυντήριες γραμμές θα θέλατε να δώσετε προκειμένου να αναπτυχθεί η πρωτογενής και δευτερογενής παραγωγή στην Ευρώπη και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα των προμηθειών μας σε κρίσιμες πρώτες ύλες εκτός Ευρώπης;*